

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગોપાલ બૌરી

વિરુદ્ધ

ધ ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ બર્દવાન અને અન્ય

જાન્યુઆરી ૧૭, ૧૯૭૫

[વી. આર. ક્રિષ્ના ઐયર, પી. કે. ગોસ્વામી અને આર. એસ. સરકારિયા,
ન્યાયમૂર્તિઓ]

મેઈન્ટેનન્સ ઓફ ઇન્ટરનલ સિક્યોરિટી એક્ટ, (વર્ષ ૧૯૭૧ નો ૨૬), કલમ ૩(૨) સાથે વાંચતા પેટા-કલમ (૧) - ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટને વાદગ્રસ્ત આદેશ કરવામાં પ્રભાવિત કરતી અટકાયતીના સહયોગીઓમાંથી એક પાસેથી ચોરાયેલી વસ્તુઓની રિકવરી - કારણોમાં સહયોગીનું નામ જાહેર કરવાની ચૂક, શું આદેશ સામે રજૂઆત કરવાની અરજદારની તકનો ઇનકાર સમાન છે.

અરજદારની ૨૦ અને ૨૧ માર્ચ, ૧૯૭૩ ના રોજ તેણે આચરેલ હોવાનું કહેવાતા ચોરીના બે બનાવોના સંબંધમાં ૨૬ માર્ચ, ૧૯૭૩ ના રોજ ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. તેને તે જ દિવસે કોર્ટ દ્વારા જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવ્યો હતો. પોલીસે, જોકે, યોગ્ય સમયે અંતિમ રિપોર્ટ રજૂ કર્યો અને ૨૨ જુલાઈ, ૧૯૭૪ ના રોજ આરોપીને ડિસ્ચાર્જ કરવામાં આવ્યો. પરંતુ સામાવાળાએ

મેઈન્ટેનન્સ ઓફ ઇન્ટરનલ સિક્યોરિટી એક્ટ, ૧૯૭૧ ની કલમ ૩ ની પેટા-કલમ (૨) સાથે વાંચતા પેટા-કલમ (૧) હેઠળ ૨૫ જૂન, ૧૯૭૩ ના રોજ અટકાયતનો વાદગ્રસ્ત આદેશ કર્યો હતો. સમુદાય માટે આવશ્યક પુરવઠા અને સેવાઓની જાળવણી માટે હાનિકારક રીતે વર્તતા અટકાવવાના હેતુથી અરજદાર સામે આદેશ કરવામાં આવ્યો હતો. તે આદેશના અનુસંધાને ૧૩ જુલાઈ, ૧૯૭૩ ના રોજ અરજદારની અટકાયત કરવામાં આવી હતી. અટકાયતીને જે કારણો આપવામાં આવ્યા છે તેમાં સળંગ બે દિવસો, એટલે કે ૨૦ અને ૨૧ માર્ચ, ૧૯૭૩ ની ઘટનાનું વર્ણન છે. સામાવાળા દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા કાઉન્ટર-એક્ઝિડેપિટમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે અટકાયતના કારણોમાં જણાવેલ બંને કૃત્યો અટકાયતી દ્વારા તેના સહયોગીઓ સાથે મળીને આ સળંગ દિવસો દરમિયાન એક પછી એક તરત જ આચરવામાં આવ્યા હતા.

અટકાયતના આદેશને પડકારતી બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૨ હેઠળની અરજી મંજૂર કરતા,

કોર્ટે ઠેરવેલ કે: "ત્રણ" સળંગ ઘટનાઓમાં "૨૩-૩-૧૯૭૩ ના રોજ તમારા એક સહયોગીની" પાસેથી ચોરાયેલા કેટલાક બોલ બેરિંગ્સની રિકવરીનો સંદર્ભ શામેલ હોઈ શકે છે. તેમ છતાં, અટકાયતીને તે ચોક્કસ સહયોગીના નામની જાણ કરવી બિલકુલ જરૂરી હતી જેની પાસેથી ચોરાયેલી વસ્તુઓ, જે બે કારણોમાં જણાવેલ ચોરીઓનો વિષય છે, તેની રિકવરી કરવામાં આવી હતી. કારણ કે "તમારા સહયોગીઓમાંના એક" પાસેથી થયેલી રિકવરીનું પાપ અટકાયતી પર આવે છે, જેની સામે અટકાયત સત્તામંડળ દ્વારા પ્રતિકૂળ અનુમાન કાઢવામાં આવ્યું છે અને પરિણામે વાદગ્રસ્ત આદેશ કરવામાં તેનો વ્યક્તિગત સંતોષ થયો છે, તેથી કારણોમાં સહયોગીનું નામ જાહેર કરવાની ચૂક એ અરજદારને આદેશ સામે રજૂઆત કરવાની અસરકારક તકનો ઇનકાર કરવા સમાન છે. [૧૯૯બી-ઈ]

આ કેસમાં ક્યાં તો ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ સહયોગીનું નામ જાણતા ન હતા અને માત્ર તે કારણસર જ તેમના માટે અટકાયતીને તે જાહેર કરવું શક્ય ન હતું

અથવા તો તે જાણતા હોવા છતાં તેમણે અટકાયતીને તે આપવાનું ટાળ્યું છે. પ્રથમ કિસ્સામાં તેમનો વ્યક્તિગત સંતોષ અવાસ્તવિક અને અસ્તિત્વમાં ન હોય તેવા ભૌતિક સંજોગોથી પ્રભાવિત હતો, ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટે એ વિચાર્યું ન હતું કે શું સહયોગી વાસ્તવમાં અટકાયતીનો સહયોગી હોઈ શકે છે કે કેમ. બીજા કિસ્સામાં અટકાયતીને આદેશ સામે અસરકારક રજૂઆત કરવા માટે કારણોમાં ખૂબ જ સુસંગત અને ભૌતિક વિગતો જાણવાની વાજબી તક આપવામાં આવી નથી. બંને કિસ્સામાં કાયદા હેઠળ આદેશ અમાન્ય ગણાશે. [૧૯૯૨એચ]

અસલ હકૂમત: વર્ષ ૧૯૭૪ ની રિટ પિટિશન નં. ૪૦૬.

(બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૨ હેઠળ).

એમ. કમરુદ્દીન, એ.સી., અરજદાર તરફથી.

પ્રદ્યોત કુમાર ચક્રવર્તી અને સુકુમાર બાસુ એન્ડ કું. ના જી. એસ. ચેટર્જી
સામાવાળાઓ તરફથી.

૧૯૮

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ ગોસ્વામી દ્વારા આપવામાં આવેલ.

ગોસ્વામી, ન્યાયમૂર્તિ. બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૨ હેઠળ હેબિયસ કોર્પસની રિટ માટેની આ અરજી ૨૫ જૂન, ૧૯૭૩ ના રોજ મેઈન્ટેનન્સ ઓફ ઇન્ટરનલ સિક્યોરિટી એક્ટ, ૧૯૭૧ ની કલમ ૩ ની પેટા-કલમ (૨) સાથે વાંચતા પેટા-કલમ (૧) હેઠળ ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ બર્દવાન દ્વારા કરવામાં આવેલા અટકાયતના આદેશમાંથી ઉદ્ભવે છે. સમુદાય માટે આવશ્યક પુરવઠા અને સેવાઓની જાળવણી માટે હાનિકારક રીતે વર્તતા અટકાયવાના હેતુથી અરજદાર સામે આદેશ કરવામાં આવ્યો હતો. ઉક્ત આદેશ જે કારણો પર આધારિત છે તે નીચે મુજબ છે :-

"(૧) ૨૦-૩-૭૩ ની રાત્રે લગભગ ૦૧.૦૦ કલાકે તમે તમારા અન્ય સહયોગીઓ સાથે હરિશપુર ગામ નજીક રોપ-વે લાઈનના બકેટ કેરેજના બોલ બેરિંગ્સ અને વ્હીલ્સની ચોરી કરી અને કોલિયરીઓને રેતીનો સપ્લાય ખોરવાયો. આવા કૃત્ય દ્વારા તમે કોલિયરીઓમાંથી કોલસો કાઢવા પર પ્રતિકૂળ અસર કરી જે માનવ વપરાશ માટે અને સમુદાય માટે આવશ્યક પુરવઠા અને સેવાઓની જાળવણી માટે આવશ્યક છે.

(૨) ૨૧-૩-૭૩ ના રોજ લગભગ ૦૩.૦૦ કલાકે તમે તમારા અન્ય સહયોગીઓ સાથે પલાશબોન ગામમાં રોપ-વે લાઈનના બકેટ કેરેજના બોલ બેરિંગ્સ અને વ્હીલ્સની ચોરી કરી જેનાથી કોલિયરીઓને રેતીનો સપ્લાય ખોરવાયો. ૨૩-૩-૭૩ ના રોજ તમારા એક સહયોગી પાસેથી કેટલાક ચોરાયેલા બોલ બેરિંગ્સ રિકવર કરવામાં આવ્યા હતા. તેની પરિણામી અસર એ થઈ કે કોલસો જે આવશ્યક ચીજવસ્તુ છે તેને માનવ અને અન્ય વપરાશ માટે તથા સમુદાય માટે આવશ્યક પુરવઠા અને સેવાઓની જાળવણી માટે ખાણોમાંથી પ્રોસેસ કરી શકાયો નહીં."

અરજદારની ૨૬ માર્ચ, ૧૯૭૩ ના રોજ ઉપરોક્ત બે બનાવોના સંબંધમાં પોલીસ દ્વારા ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને તે જ દિવસે કોર્ટ દ્વારા જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવ્યો હતો. પોલીસે, જોકે, યોગ્ય સમયે ૨૫ નવેમ્બર, ૧૯૭૩ ના રોજ અંતિમ રિપોર્ટ રજૂ કર્યો અને ૨૨ જુલાઈ, ૧૯૭૪ ના રોજ આરોપીને ડિસચાર્જ કરવામાં આવ્યો.

અગાઉ જોયા મુજબ અટકાયતનો વાદગ્રસ્ત આદેશ ૨૫ જૂન, ૧૯૭૩ ના રોજ કરવામાં આવ્યો હતો અને તે આદેશના અનુસંધાને ૧૩ જુલાઈ, ૧૯૭૩ ના રોજ અરજદારની અટકાયત કરવામાં આવી હતી. એમિક્સ ક્યુરી તરીકે હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી કમરુદ્દીન દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે આપેલા કારણો પર આધારિત અટકાયતનો આદેશ કરવામાં અસાધારણ વિલંબ થયો છે. બીજું તેઓ રજૂઆત કરે છે કે કારણો અસ્પષ્ટ છે કારણ કે તેમાં બોલ

બેરિંગ્સની સંખ્યા કે કારણોમાં સહયોગીઓની સંખ્યાનો કોઈ ઉલ્લેખ નથી. અમે આ કેસમાં આ રજૂઆતોથી પ્રભાવિત થયા નથી.

જોકે, અમે નાયબ સચિવ, વાણિજ્ય મંત્રાલય, ભારત સરકાર, જે સંબંધિત સમયે બર્દવાનના ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ હતા તેમના દ્વારા રજૂ કરાયેલ કાઉન્ટર-એક્ઝિડેવિટના ફકરા ૫ માંથી નીચેનું નિવેદન જોયું:---

"હું આગળ જણાવું છું કે અટકાયતી દ્વારા કરવામાં આવેલા કૃત્યોના પ્રકારને ધ્યાનમાં રાખીને (જેમ કે અટકાયતીને આપવામાં આવેલા કારણોમાં દર્શાવેલ છે), મને સદ્ભાવનાપૂર્વક સંતોષ હતો કે ઉક્ત કૃત્યો અટકાયતનો આદેશ કરવા માટે પૂરતા હતા. અટકાયતના કારણોમાં જણાવેલ બંને કૃત્યો અટકાયતી દ્વારા તેના સહયોગીઓ સાથે મળીને સળંગ ત્રણ દિવસો દરમિયાન એક પછી એક તરત જ આચરવામાં આવ્યા હતા..."

૧૯૯

અટકાયતીને જે કારણો આપવામાં આવ્યા છે તેમાં સળંગ બે દિવસો, એટલે કે ૨૦ અને ૨૧ માર્ચ, ૧૯૭૩ ની ઘટનાનું વર્ણન છે. ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટના એક્ઝિડેવિટને થોડી છૂટ આપીએ તો એવું બની શકે કે "ત્રણ" સળંગ ઘટનાઓમાં બીજા કારણમાં જણાવ્યા મુજબ "૨૩-૩-૭૩ ના રોજ તમારા એક સહયોગીની" પાસેથી ચોરાયેલા કેટલાક બોલ બેરિંગ્સની રિકવરીનો સંદર્ભ શામેલ હોઈ શકે છે. તેમ છતાં, અટકાયતીને તે ચોક્કસ સહયોગીના નામની જાણ કરવી બિલકુલ જરૂરી હતી જેની પાસેથી ચોરાયેલી વસ્તુઓ, જે બે કારણોમાં જણાવેલ ચોરીઓનો વિષય છે, તેની રિકવરી કરવામાં આવી હતી. કારણ કે ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટના એક્ઝિડેવિટ પરથી સ્પષ્ટ છે કે અટકાયતીના એક સહયોગી પાસેથી ચોરાયેલી વસ્તુઓની રિકવરીએ તેમને વાદગ્રસ્ત આદેશ કરવામાં પ્રભાવિત કર્યા છે, તેથી અરજદારને તે ભૌતિક હકીકતની ચોક્કસ રીતે જાણ કરવી જોઈતી હતી,

જેમાં ઓછામાં ઓછું સહયોગીનું નામ આપવાનું હતું. બની શકે કે મધરાતે ગેરકાયદેસર કૃત્યો કરીને ભાગી જતા અજ્ઞાત સહયોગીઓના નામ ન આપવા તે પરિણામલક્ષી ન હોય, પરંતુ અહીં અટકાયતીને ચોક્કસ ચોરીઓ સાથે જોડવા માટે જે સહયોગી પાસેથી ચોરાયેલા બોલ બેરિંગ્સ મળી આવ્યા હતા તેનું નામ સત્તામંડળને જાણકારી હોય તેવી એક ચોક્કસ હકીકત હતી. કારણ કે "તમારા સહયોગીઓમાંના એક" પાસેથી થયેલી રિકવરીનું પાપ અટકાયતી પર આવે છે, જેની સામે અટકાયત સત્તામંડળ દ્વારા પ્રતિકૂળ અનુમાન કાઢવામાં આવ્યું છે અને પરિણામે વાદગ્રસ્ત આદેશ કરવામાં તેનો વ્યક્તિગત સંતોષ થયો છે, તેથી કારણોમાં સહયોગીનું નામ જાહેર કરવાની ચૂક એ અરજદારને આદેશ સામે રજૂઆત કરવાની અસરકારક તકનો ઇનકાર કરવા સમાન છે. કારણોમાં રહેલી આ ક્ષતિ માટે અરજદારને બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨(૫) હેઠળના બંધારણીય રક્ષણનો ઇનકાર કરવામાં આવે છે.

સામાવાળાઓ વતી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સહયોગીના નામની જાહેરાતથી પણ અટકાયતી દ્વારા ઇનકારની સમાન દલીલ થઈ હોત અને તેથી તે પરિણામલક્ષી ન હોત. અમે આવી રજૂઆત સ્વીકારવામાં અસમર્થ છીએ. નિવારક અટકાયતના કિસ્સામાં, કારણોમાં સંબંધિત ભૌતિક વિગતો આપવાની ફરજ, જે અટકાયતનો આદેશ કરવામાં વ્યક્તિગત સંતોષને વ્યાજબી રીતે પ્રભાવિત કરે છે, તે અટકાયતી શું જવાબ આપશે તેના આધારે ન્યાય ન થવો જોઈએ, પરંતુ અટકાયતી આદેશ સામે અસરકારક રજૂઆત કરી શકશે કે કેમ તેના આધારે થવો જોઈએ. આ સંદર્ભમાં આક્ષેપોનો અંતિમ ઇનકાર કરવાની અટકાયતીની શક્યતા અથવા સંભાવના સુસંગત નથી.

આ કેસમાં ક્યાં તો ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ સહયોગીનું નામ જાણતા ન હતા અને માત્ર તે કારણસર જ તેમના માટે અટકાયતીને તે જાહેર કરવું શક્ય ન હતું અથવા તો તે જાણતા હોવા છતાં તેમણે અટકાયતીને તે આપવાનું ટાળ્યું છે. પ્રથમ કિસ્સામાં તેમનો વ્યક્તિગત સંતોષ અવાસ્તવિક અને અસ્તિત્વમાં ન હોય

તેવા ભૌતિક સંજોગોથી પ્રભાવિત હતો, ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટે એ વિચાર્યું ન હતું કે શું સહયોગી

૨૦૦

વાસ્તવમાં અટકાયતીનો સહયોગી હોઈ શકે છે કે કેમ. બીજા કિસ્સામાં અટકાયતીને આદેશ સામે અસરકારક રજૂઆત કરવા માટે કારણોમાં ખૂબ જ સુસંગત અને ભૌતિક વિગતો જાણવાની વાજબી તક આપવામાં આવી નથી. બંને કિસ્સામાં કાયદા હેઠળ આદેશ અમાન્ય ગણાશે.

પરિણામે વાદગ્રસ્ત આદેશ અમાન્ય છે અને તે રદ કરવામાં આવે છે. રૂલ નિસી એબ્સોલ્યુટ કરવામાં આવે છે અને અરજદારને તાત્કાલિક અટકાયતમાંથી મુક્ત કરવામાં આવશે.

વી.એમ.કે.

અરજી મંજૂર.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.